

Kezka zer dan

Ona itz eder bat; gaur-gaurkoa gaiñera. Ezin-egonez, urduri, kezkan gabilta gaur danok; bai, larri ta artega goaz bizi-bidean zear. Bere zera du kondairaren aldikada bakoitzak, eta gu bizi geran onek auxe damakigu: kezkaz bizitzea; oiña, seguru beintzat, nuni jarten degun ez dakigula ibiltea.

Mundu berri bat osatu nai degu. Edo obeki: bizi geran mundu oni; gizarte oni itxura berria eman nai diogu. Berriratze nai au, egia esan, ezta gaurkoa; aurreko gizaldietan ere askotan izan dira olako kezkaldiak eta mundua era berriz jantzi naiak. Azter kondaira ta olaxa aurkituko ditugu edesti sail aundiak, berrizte griña ta opa bizitarari izanak.

Ortan gabilta orain ere. Ta lenago baiño buruko min eta istillu latzagoak dauzkagu gaur ezker-eskui. Diru-auzi askatu eziñak ekarri dizkigu munduak, eun urte oetan egin duen aurrarakada ikaragarrian batez ere. Politika dala, ekonomi dala, txau-gizartea (konsu-

mozko gizartea) dala; len nekazaritzatik geien bat bizi ziran mundu-zati aundiak, beren soro ta landak utzi ta uri aundietan gorde dira: langilleria sortu da, ta ikaragarriro sortu ere. Lengoz gaiñera, beraz, gain-begiratu batez bakarrik askatu ezin ditzakegun korapillo ta buru-auste bereziak jarri zaizkigu begi aurrean.

Ezta, ba, arritzekoa gaurko gizonaren kezka, larri ta estura. Era askotakoak noski. Onako batzuk askatu nai genituzke. Ta gaurkoz eliztar geranez dauzkagun batzuk aipatuko ditugu.

Eliztarren kezka

Kezkatzen duen du Eliza. Ta gaurko kezkatan bizi geran, gaurko munduak baiño zerbait gertatu beari bada, Eliza Kristo da, ta eliztarrok Kristoren jarraile jator izan bearra degu. Bai ote? Bear genuke beintzat. Eliza munduko gatz eta argi degu, eliztarrok beraz gizarteko gatz eta argi izan bear. Nola bestela Kristoren egiazko jarraile izan?

Ortan lan egin bear degu: gizartea gatzegaz gatzituten, ustel gertatu ez dedin; Kristok bezela argia zabaltzen, illun artean bide egin ez dezagun. Kristok ederki esan zuenez, illunpeko semeak sarri argi-semeak baiño azkarrago ari dira orretan. Gaur batez ere. Baita gure lurralde maitagarri ontan ere. Zer orduan? Besoak tolestuta egon?

Eliztar guztiok gaur, iñoizkorik kementsuen, lanari oratu bearra degu. Ez gero gotzain, apaiz eta prailleak bakarrik; auk ez dira naikoa, ta denon indarra, alegiña bear degu: denon arnasa bero ta txalogarria. Erriak esku artu bear du, kristau erriak batez ere, gizartea barrizatzeko arazo ontan, demokrazi maillan artu ere. Baiña ez digu onek bakarrik dana egiña emango. Bataioak ez gaitu elizako bakarrik egiten: bere alde, Elizaren alde zerbait egiteko beartzen gaitu. Barruan josita eraman bear degu au: ez gera bakoitza Eliz-atal bakarrik, baita bere erantzun-bear-dun ere. Ez, ez degu Eliza apaizok bakarrik osatzen, bataiatutako guztiok baizik. Argi al dago?

Onela-edo eio bear-ditugu geure errazoiak Eliz barruan lan egiteko. Ni ere bataiatua naiz, eliztar naiz, Kristoren jarraille naiz, beste edo-

zein bezela aurki, ta jakiña, ontan denok gera berdiñak. Zer eskatzen dit onek? Alkarrekin lan egin bear detala, neri dakogidan taldean, demokrazi-maillan; alkarteak, giza-teak lana eskatzen dit, zerbitzua; Elizak lana eskatzen dit, eguneroko zerbitzua. Zeozergatik daramat kristau izena. Izana bai ote? Sarri au esan oi degu: «Apaizak dira Eliza, aieri dagokie Elizaren ardura. Ni ta nire ingurukoak ere, asko beiñik-bein, oien aurrez aurre bizi gera. Kontra egiteko ere bai, Labur: antiklerikalak gera». Au al da kristau baten jokabide artesa?

Esnarazi bearra

Guztion taldeko lan egite ontan lo xamar gaude oraindik. Etxe barruan ez al gera asko? Aita, ama ta seme-alabak... Bataiatuak ez al gera guztiok, euskal errian al gera? Batasun bat, alkarte bat ez al digu osatzen? Gizon, emakume, gazte ta zar ez ote goaz elburu berdiñak? Jainko-erri bezela, apaiz-erri bezela, esan oi degu. Ta, izan ere, apaiz-deia degu guztiok, apaiz lana egin bearra Eliz barruan.

Baiña, berriz diñot: alkarte barruan denok langille izateko kontzientzi au epel xamar daukagu

oraindiño. Esnatu bear da alere, ta ez, esan bezela, demokrazi-maillan lanari ekiñaz bakarrik: erlijio eziketa berezia bear degu guztiok. Ez gera gorputz bakarrik: gure zatirik beiñena ezpiritua da, gorputzari indarra, arnasa ematen dio-na; lanbide ontarako, beraz, zati biak ezi ta azi bear ditugu.

Ta erlijioak zer eskatzen dit niri? Apostolu lana, fedearen indarrak eraginda. Nere inguruan bada gizonak eta emakumak nere urko-lagunari laguntzen, gaiztakeria zapaldu ta on-azia ereiten ari diranak, mundua obeagotzen lan dagitenak. Egia esateko, onelakoak sarri ezetsiak eta baztertuak izan oi dira, zintzoegi jokatzen dutelako bear bada. Bizia burruka da, ta ortan ari dira usterik onenarekin; baiña iraultzaille bezela sarri aurrean erabilli oi dituzte.

Baita ba-dira nire ezker-eskui beste batzuk ere kezka ta buruko min gabeko bizitzan lasai bizi diranak. Nik noren tarteko jokatuko ote? Ez det nai alper-tartekoa izan; nere lan-izerdiz mundu obeago bat eratuten saiatu bearra det. Egingo al det?

Auxe da kontzientzia atzarri ta

esnatzea. Auxe det, gaiñera, Kristoren antzeko apaiz-lanean alegintzea.

Emakumeak ere apaiz?

Gizartean bi motako gera, gizon eta emakume. Emakumeak ere apaiz lanean sartu bear al dute? Bionak dira Eliz barruko lanik asko: eliz-arazoak eraman, dotriña erakutsi, zabalkundea osotu, aurrak erlijio arauz azi ta ezi, kultura eman. Bai, andrazkoak inportantzi aundia dute Elizan. Nolako laguntza eman oi dien eliz-gizonen Elizak txukun eta dotore edukitzen ez-ezen, beste anitz arlotan ere bai. Aintzagarri ditugu alderdi ortatik, naiz mixio-lurretan naiz gure artean. Etxe barruan ere gizasemeak baiño jainko-zale ta arduratsua go agertu oi zaizkigu geienik.

Eleizkoitasun eta ardura origenetik, Elizeak beti eman dio emakumeari gora aundia. Azken urteotan baitik bat. Emakumea gaur, berez ditun eskubideen jabe gizartean egin ez-ezik, eliz barruan ere, kristau bezela, gorenengo mailletaraino igoteko zorian dakagu. India'n eta Israel'en bezela, estadu askotan zuzendari ditugu, ta Eliz barruan ere zerbait izan nairik dauz-

kagu, ta nik ez diñot merezi ez dutenik. Askotxo zor die Eliz bitzak.

Gaur au ere galdetu oi degu Egoki al da emakumak elizetan Itza aldarrikatzea (predikatzea). Sakramentuak eman eta olako arazoetan eskua artzea? Au da. Elizan zerbitzari edo diakonisa izatea? Nalkoa idatzi da auzi oneren buruzko, naiz-ta emakumeak Elizaduen inportantziarekin aibesteko zer-ikusirik onek izan ezta ere Zerbitzu ederra egin dezakete ta egiten dute, titulu ori bariak ere. Be-Amerikan eta mixio-lurretan badira olakoak; badira emakumeak parroki baten ardura dutenak; gure Jauna eman eta predikatzen dutenak. Europa'n alere, oraindik ez dago aibesteko premiñarik eta gero ere apaizak eta diakonak dauden bitartean, ez dirudi emakumeak bearrezko diranik zerbitzu oietan ari izateko.

Apaiz zarrakin zer?

Beste edozein gizaseme zartuk bezela, auek ere, bete dute beren egitekoa, ta, bizitza-azkeneruntz ardezatela, gorputzezko bizialdi onetan ere, beren atsedean merezia. Auxe da gaur zabal dabilkiguna.

Len alere etzegon olakorik, ez un aundietan, ez baserrietan. Gaur, ordea, edozeinek artu oi du bere jubilazioa. Ez dago gaizki Bizitzako neke-lorren saria izan dezatela, lur garñ onetan ere.

Aspaldi datuk itanarri digute egunerokoa. Ineritatu, gaur, Eryn, mañ Aita Santu idaukagun. Paul VI garrenak ere bere jubilazioa artuko diela, au da, utzi egingo du, ta bere Aita Santutzan len etzan egindo ere, onako kasu apartek, parzuetan izan ezik, olakorik ez izaten. Gure emiletako erima-zai launak, berdin, il arte irauñ oi zuten beren karguetan.

Nola aukeratu Aita Santu berria?

Gaur-eguneari, gizarte onetan, buru aña aburu da. Ineritatu zai zaigu gauza inerria, ta, be-saxon ta noiza— bear be emateak. Bakortzak degu inerria bat eta andirik izan ezik, ta ditugu geure ingurukoak begiztatzen inkeritatu si nai. Ta, ortara ezkers, ta aske esan oi ditugu. Au ere inkeritatu elizgizonak parrokirako, gotzalariz elizbarrutirako ta Aita Santu Elizosorako, eliztarren autarki edo botoz aukeratu bear lirakela. Gaur demokrazi-zale porrokatu gera, an-

tzina baten monarki-zale edo ziran bezela. Ta au da, dudarik gabe, inderik egokiena ere; gizonaren mortasunak eta askatasunak eskatzen duena baita.

Baiña oraindik, ortara orduko, urte mordoia igaroko da noski baiño noskiago. Aita Santuaren aukeratzean, alere, laiko, erritar edo eliztar batzuk esku artzea nai dutenak, askotxo dira. Auzi guztiz samurra da izan, orainarte kardine-lak bakarrik egin dutena. Baiña aurrerantzean errez izango litzake gotzalar ta laikoal ere ortarako eskubide pixkat ematea.

Onek, dana esatera ezkeru, zozter asko urratuko lituke. Lenda-bizi, nola autu laiko oiek? Nolako iritziz jokatu? Askorik ezin aukeratu inkeriaz ere; bestela nola burukatu ortarako aukeratzea? Gutxi aukeratu ezkeru, ordea, ogei esaterako, or lirake beste asko gaizki esaka ta protestaka. Zergaitik ez gure aberrikoa? Zergaitik ez urlia, sandia edo berendia? Ez al du ark gailago balio? Nork iltzean jo?

Ona beste koska bat ere. Au diote: laikoak ez dituzte ezagutzen autesgai lirakenen gaitasun eta izakera bakanak; eta zaillago litzake beren iritzia ematea. Baiña,

beti ere, ditekena da, baita laiko bat Aita Santu aukeratzea ere. Al-derdi ortatik ez dago koskarik. Bai, ordea, nolari begira ezkeru, berez-berez jaikitzen zaizkigu istilluak, eta ez gutxi.

Asmo gaiztoz?

Gure artean ba-dira gaur —ala dirudi— asmo gaiztoz euskal erriari bere zerik ederrenak moztu nalan dabilzanak. Tabu ta mitoak euki omen dute gure erria, dragoi itzal batek bezela, beren atzapar artean; eta tabu ta mito oiek uxatu bearra omen degu. Baiña zuntzizaille ta berri-zale auek euskal erriari eskeiñi ta sartu nai diotena, ez al da tabu, mito ta zer guzti oiek baiño gaitzagoa? Buru-garbi-keta egin bear omen zaio euskalerriari. Ta ori egin ondoren, zer erakutsi lengoaren ordet, zer eman? Jainkorik ez, erlijio-rik ez, goi-gauzarik ez. Zer orduan? Ar-rogia ta materia bakar-bakarrik? Ori besterik ez al gera? Nun dira gure ezpirituaren balioak? Eta zer poz emango digu, lur onetan bizi izateko, abere bizitza oiek? Gizonak al gera, ala abereak? Aurrera goaz, ala atzerantz? Ez, ez kendu euskal-dunari bere zintzotasunean, beti —baita orain 20 milla urte leize

zuloetan bizi zalarik ere— izan duen goi-egarria, berezko egarria, guk atzeratuta daudela esan oi degun afrikarrak berak ere biziro sentitzen duen egarria.

Gure errian, bai, ba-dira azken urteotan fenomeno bitxiak, erraruak, eliz arazoak buruz ere. Ez degu iñoren mendean egoterik. Zoztor guztiak astindu ta «Gora askatasuna!» esanik, nai degun guztiari lotzen gatzazkio... Oillar ausart antzera, kukurruku jo ta bizi, bizi alajalñal Nor gu lakorik? Beude besteak mutu; gu bai gera emen aurrelari. Ta, jakiña, iraultzaille meko auek dute oraingo egoera larri askoren errua. Gizartea zuzenez ta maitasunez jaso ta ederreksi bearrean, pozoi-osiñeari ito nairik lan dagitenak ditugu noski. Abere bat da gizona, ta beste lau zangokoak baiño gaiztoago sarri. Ta nai duena egiten laga ezker, ta ortarako aizea eman ezker, ta batez ere... norik galazi orren malda-beerako ablada?

Elizatik urrundu naita?

Motibu asko dira aitatzen diranak. Maitasuna ere, txera ta ar-emanik ezpadu, otzitu egin oi da. Orixe bera gerta oi zaio katoliku

askori: bataioa artu zuten, baita dotriña pixkat ikasi ere, ume ziala; besterik ez. Gerora epeldu dira, Elizarekin eta erlijio-gaiekin artu-eman gutxitxo izan dutelako, ziur asko. Albora uzten daniak izan ere, ez digu ikara berezirik ematen. Eta ori errezki doa azti zulora.

Nainun? Bai, baiña urri aundietan errezago Uri aundietan artu eman asko gabe bigi da jondoa, ez Elizarekin ez erritarrekin ez dute igortzi ta ikurrik. Anai gerala, arrotz bezela bizi Erri karkarre-tan ezta aurbeste, ar-eman gerago izan oi da, nai Elizarekin nai auzokoakin. Ori z, gitorak, logeak izkuntza, erlijioa bera nairku erre-zago zaitu gerezake.

Kulturarik eza gaiztaketan askoren iturri degu. Ta gure katoliku askok ere nolako kulturak dute, zori txarrez, erlijioari ta Elizari buruz? Oso gutxi, erantzi bear. Askok elizaz batatuak idatzi bear eskolan edo elizan bertan. Dotriña ere ikasi zuten umetartean, ta aur modura ikasi zituzten erlijio gaiak. Baiña aur oiek eskola utzi gero ere, beren ogibiderako erantzi bear dira. Nola? Ofizio edo aritza zer bait arretaz ikasirik. Eta arduan

uste dute —ta ala da izan ere— gizon elduak dirala, zerbaiteko balio dutela.

Baiña gaztetxo oiek erlijio alde-tik, beren aurreragoko formazioan jarraitu bearrean, ez zuten aurre-ra egin, barru-bizitzaz beren ume-aroan lotu baizik. Etzan egin, ezta egiten ere, eziketa edo formazio bion arteko ikasketa erazkorik. Ogibide, profesio baterako egin oi dan eskolak berarekin izan bear luke erlijio ikaskuntza berezi bat ere, aurrak, Jainkoari ta fedeari dagozkion gauzetan bear bezelako mailla ta eran azi, ikasi ta eskola-tuak gelditu ditezten.

Gaiotan bear bezela eskolatuak diranak ez dute Eliza —naita beste aldetik akats aundiak izan— bertanbera lagako, ez dute aren aurka esamesik aterako. Olan egin ezik, berriz, gazte oiek nai adiñekoak goizetik gabera eliz-gaietan ardura gabeko agertuko zaizkigu. Jainkoarekin zintzo izatea, beri ere, zaila baita. Ta, jakiña, errezena au-zaigu: Jainkorik ez dagola ta kitu. Edo beintzat, ez ba'lego bezela, bi-zitza nasai ta erreza egin

Laguntasuna bear

Guztiok osatzen degu Eliza, Aita

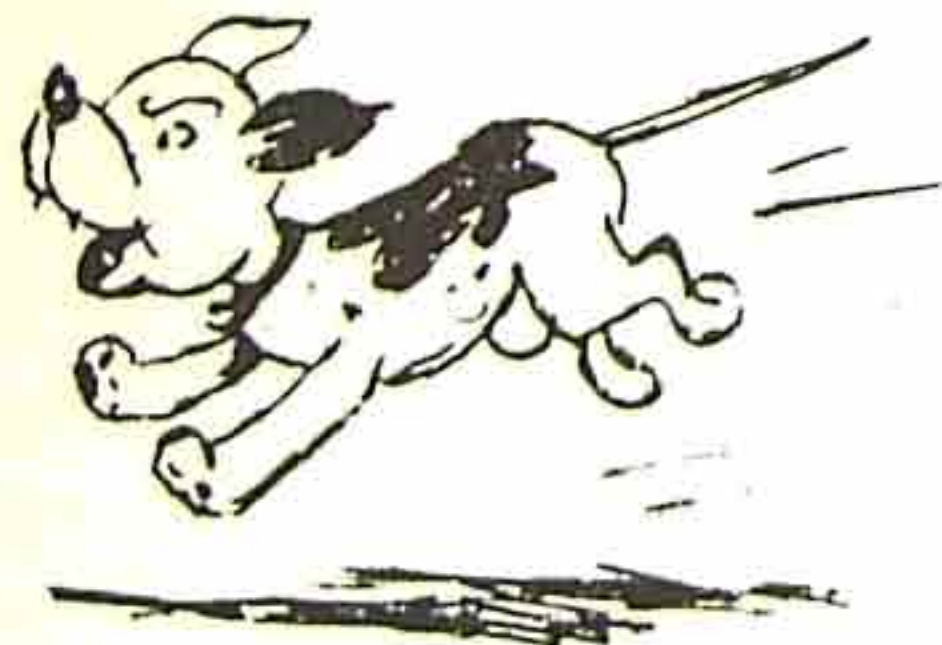
Santu, gotzai, apaiz eta erritar, ba-taiatuta gauden guztiok: denok da-ramakigu Kristoren ikurra. Ta ikur, ezaugarri orrek egiten gaitu kristau, Kristotar. Ortik, ba, Kris-to'ren irakatsiak zabaltzen ere, munduko argi ta gatz izan bear de-gun kristauok ortan leiatu bea-rreran gaude. Ez du iñork ere atze-ra egiterik: azpi-jale litzake olakoa, guda-oiñetik iges doaken gudari txepel bat.

Elizak guztion laguntasuna eskatzen du. Zertarako? Bere arloa aurrera eramateko, lurra Jainko-erreñu biurtzeko, gizartea berria-zo ta gora jasoteko, guztiok anai, berdin eta azke gerala munduari erakusteko. Marx ala Kristo? Kris-to askotaz lenagokoa degu. Ala er-doitu egin ote zaigu? Aren dotriña alere betikoa izan, baita aren Eli-za ere. Berak esan bai zuen: «Etsai-ak ez dute aren aurka ezer egingo». Gaiztetsia ta aurrean erabillia izan-go da noski, baiña ekaitz artean eguzkiak bezela, Elizak beti izan-go du Kristo lemazai.

Baiña berriro diot: guztiok lagundu bearra du. Ta guk lagundu bear diogu, bestelan ezpait gero kristau. Era askotara lagundu ere. Adibidez, gure errietako erretore-ta apaiz laguntzailleak ez dira nai-

koa gaurko buru-auste ta auziak askatzeko: laguntzaille geiago bear dute. Nola nik lagundu? Eliz-gizonakin artu-emanaz izanez, artu-emanak beti maitasuna sortzen du-ta. Erriko txauburuak bere betebeerak ditu; bat auxe: erritarrak ikusi, ezagutu, poztu. Guztioi eder zai-guna da au; baiña sarri lan geiegi dute apaizak eta ezin, naita ere, ikusketa ta ezagutze oiek burutu.

Aien orde, zergatik ez det nik paper ori beteko? Ba-dira, ta ez gutxi, igandero olako bisita atse-gingarriak gexoai egiten dizkien neska ta mutillak, arima onak noski. Nolako poza eraman oi dien oian urteetan bear bada etzanik dauden gexoai! Ez ote degu au be-netako kristau izatea? Milla era di-tugu munduan, gizartean, geure in-gurukoen neke ta lorrak aienatu ta pozaren irri ezta zabaltzeko. Go-

zotasunaren, kulturaren, zuzenta-sunaren, anaitasunaren igurtzi go-xoa arimetan ezarri...

Artzain-lana da au, baiña ez gero parroko jaunarena bakarrik, guz-tiona baiño. Ta gexoakin diñoda-na, etxekoekin ere berdin egin ge-nezake. Erria ezagutu, gaitza da-goen lekuan ona eda-azo; ez jaki-ñari jakituria eman. Ez jakiña ba-liteke guregana ez etortea: goazen gu arengana. Igandetan mezatara joanarekin, au betebeerrezkoa iza-nik ere, ez degu naikoa; ori baiño geiago eskatzen zaigu, ta egin bear degu Elizaren alderako. Ez da, egi-azki, gauza aundirik astean, edo illean, ordu erdi bat geure erriko beartsuen alde ematea. Bakarrik dagoanak bai pozik artzen gaitula!

Barrutia

POEMA TOTELAK

ERIO

Erio
 erio
 erio
 otz
 otz
 otza
 da
 Erio.
 Ortz
 ortz
 ortz
 ortza atera
 ta
 miñ
 miñ
 miñ
 bera
 du
 agoa.
 Eriotzak ortza zaborretara
 bota du.
 Agoa gelditu zait minbera...

Anes Lazkauko

